

Jak poznać, że osoba umiera?

Autor
Dorota Olszewska
Lekarz, Kierownik Medycyny Hospicjum

2 minuty czytania

Rozpoznanie **początku umierania** jest niezwykle trudne. Uważna obserwacja chorego z postępującym wyniszczeniem, jego aktywności, zmiany zachowania, objawów fizycznych pomoże wyczuć nas na zbliżający się koniec życia.

Objawy zbliżającej się śmierci mogą pojawić się na kilka godzin, dni a nawet tygodni przed śmiercią. Rozpoczęcie okresu umierania chorego może być stwierdzone przez lekarza lub zespół opieki paliatywnej (lekarz, pielęgniarka) w przypadku bycia pod opieką hospicjum domowego.

Czas odchodzenia przebiega zazwyczaj w etapach, które mogą się przeplatać. Jeśli chory jest w ciężkim stanie i zaburzenia świadomości utrudniają kontakt, niezwykle ważne jest uważne obserwowanie chorego i odpowiednie postępowanie przy narastających objawach w czasie agonii.

Objawy wskazujące na rozpoczęcie czasu umierania

- Zmiany w wyglądzie, często zaostrzenie rysów twarzy, twarz wydaje się ściągnięta, występuje szare zabarwienie skóry wokół ust.
- Zmiany skórne będące wynikiem coraz mniej wydolnego układu krążenia, np. zasinienie palców u rąk i stóp, plamy opadowe (sinoczerwone przebarwienia) na nogach, na plecach w okolicy krzyżowej.
- Postępujące osłabienie i związany z nim brak samodzielnego wykonywania czynności.
- Nadmierna senność i splątanie, brak reakcji na bodźce.
- Pobudzenie, niepokój, zaburzenia świadomości.
- Zmiany w oddychaniu – sptycony oddech, bezdech czyli momenty, kiedy chory przestaje oddychać i nagle zaczyna znowu oddychać, duszność.
- Słabo wyczuwalne tzw. nitkowane tętno.
- Rzęzenie przedśmiertne (charczący oddech).
- Problem z przyjmowaniem posiłków, płynów i leków.
- Nasilenie dolegliwości bólowych związanych z chorobą, ale też dodatkowo wynikających z ciężkiego stanu chorego: ból w jamie ustnej, ból wynikający z unieruchomienia chorego i odleżyn, zatrzymania moczu, zaparc.

Chory może wyciągać ręce jakby kogoś widział, rozmawiać o bliskich którzy już zmarli, mówić że umiera, odchodzi, idzie do domu....

Jak rozpoznać, że chory zmarł?

brak oddechu, obserwowany przez kilka minut

nie wyczuwa się akcji serca, tętnienia na tętnicy szyjnej

lekko otwarte powieki bez reakcji przy dotyku powiek

lekko otwarte usta, niekiedy wyciek śliny z kącika ust, rozluźniona szczęka

brak jakiegokolwiek reakcji na bodźce

Co zrobić w przypadku śmierci bliskiego?

Należy poinformować lekarza (lekarza POZ, lekarza opieki hospicyjnej) o zaobserwowanych objawach. Jeśli zgon nastąpi w weekend lub nie mamy dostępu do lekarza należy wezwać Pogotowie Ratunkowe.

Lekarz, po zbadaniu osoby i stwierdzeniu zgonu, wystawia **dokument potwierdzający śmierć**.

Obowiązkiem jest pozostawienie ciała jeszcze przez minimum dwie godziny w miejscu stwierdzenia zgonu.

Po tym czasie można zgłosić przewiezienie ciała przez zakład pogrzebowy.

W okoliczności śmierci osoby, jej ciało powinno zostać przygotowane, okryte z zachowaniem pełnej godności należnej osobie zmarłej. Jeśli to możliwe ciało należy położyć na wznak. Nie należy podwiązywać brody, ponieważ na szyi zostają ślady.

Materiały zamieszczone w serwisie bliskochorego.pl są opracowane przez ekspertów z dziedziny opieki paliatywnej, zgodnie z ich najlepszą wiedzą i doświadczeniem. Materiały te nie stanowią porady lekarskiej i psychologicznej, mają wyłącznie charakter informacyjny i nie mogą zastąpić bezpośredniej konsultacji ze specjalistą. W razie konieczności uzyskania pomocy medycznej należy zgłosić się do właściwego specjalisty.